

k é r d ő j e l

VII. évfolyam 1999. július A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja

A tartalomból:

Az új vezetés	2. oldal
Költségvetés	3. oldal
Új oktatókórházak	4. oldal
Új tanszékek	6. oldal
Gyász hírek	6. oldal
OTDK	12. oldal

INTRO

Benne járunk már a nyárban, sok minden történt az egyetem háza táján. Új rektori és dékáni vezetésünk van (következő számunkban részletesen is be kívánjuk mutatni őket, addig a Kedves Olvasóközönség kénytelen beérni a száraz tényekkel és néhány fényképpel), az OTDK-saink igen szépen szerepeltek, hét új klinika és tanszék alakult, egy pedig elköltözik, túl vagyunk a felvételikén és a vérmesebbje a vizsgáin is. A rezidensképzésről további rémhírek: idén lesz, idén nem lesz, nem most, nem úgy, nem annak, nem arról, nem annyiért, hol volt, hol nem volt, biztos elvitte a kurta farkú kismalac az eurokonform üveghegyek mögé, hátha ott kell valakinek. Véget ért egy háború, mely tízszer annyi kérdést hagyott maga után, mint amennyi miatt kirobant, s amelyről az emberek félelmetes egykedvűséggel vettek tudomást. Medikuskörökben nem divik a véleménynyilvánítás, ha valaki mégis úgy érzi nyomja a bögyét valami saját gondolat (ami véletlenül nem az, hogy melyik prof. mit melyik könyvből kér vizsgán, és hogy ki fogja aláírni a gyakorlatát), az ircen vagy emilen osztja meg valami szerencsétlennel, lehetőleg a világ másik sarkából, a lényeg, hogy minél messzebb legyen és minél több tudatlannak lehessen megmutatni, mennyire értünk is mi a számítógépekhez. Szép új wired world, mindenkinek készül az összkomfortos, egyéni igényekre szabott üvegbúra; keress sokat és költs minél többet, s meglásd egy arenélküli társadalom hasznos tagja leszel. Elcsodálkozik az ember a felvételizők lelkes és izgalomtól borzongó ábrázatán, nem érti minek jönnek "ezek" ide, azt pedig végképp elképzelhetetlennek tartja, hogy valamikor, eonokkal ezelőtt ő is ilyen lett volna.

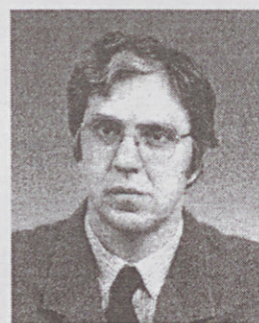
E nyári számban szó lesz a DOTE Tanácsának 1999. április 22-én, az I. sz. Belgyógyászati Klinika tantermében tartott 1998/1999. tanévi IV. rendes ülésén elhangzottakról, néhány mozgalmas életútról és ifjú titánjaink eredményeiről. Mindenkinek kellemes napfogyatkozást!

kishajo

Az 1999. júniusi Egyetemi Tanácsülésen megválasztott új egyetemi vezetés:

prof. Dr. Gergely Pál
Tudományos Rektorhelyettes

prof. Dr. Édes István
Klinikai Rektorhelyettes

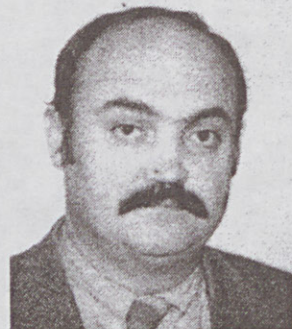
prof. Dr. Udvardy Miklós
Általános Rektorhelyettes

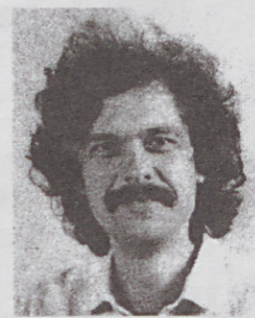
prof. Dr. Fésüs László
a DOTE Rektora

prof. Dr. Molnár Péter
Oktatási Rektorhelyettes

prof. Dr. Berta András
Dékan

Dr. Mátyus László
Dékanhelyettes

1998. ÉVI KÖLTSÉGVETÉSI BESZÁMOLÓ

Rektor bevezetőként elmondta: hagyomány, hogy a költségvetési beszámolót elvlasztják a következő évi költségvetéstől, így jobban át lehet tekinteni. Kérte az ET tagjait, hogy tartsák meg a következő ET ülésig a beszámolót, amikor is az 1999. évi költségvetés megvitatásánál összehasonlítási alapul szolgálhat. Az 1999. évi költségvetést nem tudták erre az ET ülésre hozni, nem azért, mert a Gazdasági Igazgatóság nem készítette el, hanem azért, mert olyan összegek nem kerültek még eldöntésre, olyan összegekről nem tud az Egyetem még biztosan, amelyek alapvetően befolyásolhatják a költségvetést. Ennek ellenére a következő ET ülésen - május első felében - mindenképpen hozzák a költségvetést is, mert az Egyetemnek valamilyen költségvetésének kell lennie, még akkor is, ha ezt a későbbiekben lényegesen meg kell változtatni. A költségvetés korábbi összeállításában évek óta nem tudnak lépni, most is ez a helyzet. Példaként említi, hogy a szakorvosképzésre országos szinten kb. 1 milliárd forint áll rendelkezésre. Ez azt jelenti, hogy pl. a DOTE joggal egy 200-250 millió Ft-ra igényt tarthatna. Világos, hogy ennek a megléte, vagy hiánya befolyásolhatja a költségvetést. Az Oktatási Minisztérium költségvetésében megjelent egy olyan tétel, hogy fenntartói köteleességek, ami az orvostudományi egyetemek amortizációs költségéhez való hozzájárulást jelenti. Ennek felosztásáról semmiféle értesítést nem kapott az Egyetem ismételt érdeklődésre sem. Ez is 200 millió Ft körüli összeg lett volna. A költségvetés egy vaskos kötet, amely tételesen elszámol minden forintról, amit az Egyetem az elmúlt évben elköltött.

Az Egyetem vezetése szükségesnek tartotta azt, hogy valóban minden részletre kiterjedő információ álljon rendelkezésre a beszámolóban. Kérdezi Kecskés Gábor gazdasági főigazgatót, hogy kívánja-e kiegészíteni az írásos előterjesztést?

Kecskés Gábor hozzátette, hogy az előterjesztett 1998. évi költségvetési beszámolót az ET Gazdasági Bizottsága elmúlt napon tartott ülésén egyhangúlag elfogadásra javasolta.

Rektor emlékeztette a jelenlévőket, hogy a frakcióüléseken, korábbi ET ülésen és a tanszékvezetői értekezleten is kimerítően beszéltek arról, hogy milyen az Egyetem pénzügyi helyzete. Arról, hogy meg kellett hozni azokat a szükséges intézkedéseket, amelyek már mutatják hatásukat. Az Egyetem pénzügyi helyzete javulóban van. A rossz tendencia mindenképpen megállt. Ebben a beszámolóban az is benne van, hogy miért kellett az említett intézkedéseket meghozni.

A vitát követő szavazás eredményének ismeretében

megállapította, hogy az Egyetemi Tanács elfogadta az 1998. évi költségvetési beszámolót.

Kitüntetés a Magyar Kultúra Napján

Pokorni Zoltán oktatási miniszter a Magyar Kultúra Napja alkalmából a Néprajzi Múzeumban tartott ünnepségen a magyar felsőoktatás területén végzett iskolateremtő, nemzetközileg ismert oktató és tudományos munkája elismeréséül **Szent-Györgyi Albert díjat** adományozott *Dr. Gergely Pál* tanszékvezető egyetemi tanárnak, a biológiai tudományok doktorának, a Debreceni Orvostudományi Egyetem dékánjának, az Orvosi Vegytani Intézet igazgatójának.

A rangos kitüntetéshez a DOTE oktatói, hallgatói és dolgozói öszinte elismeréssel gratulálnak.

AZ IDEGSEBÉSZETI KLINIKA ELHELYEZÉSE

Rektor bejelentette, hogy a következő előterjesztés nem szerepelt külön napirendi pontként. A tárgyalást tulajdonképpen Csécsesi professzor jelenlétében kellett volna megtartani, aki azonban halaszthatatlan külföldi útja miatt nem vehet részt az ülésen. A dolog sürgőssége miatt mégis napirendre kellett tűzni. Az Idegsebészeti Klinika képviselőjében meghívást kapott *Dr. Rózsa László* egyetemi docens és *Dr. Mikó László* egyetemi tanársegéd, ők helyettesítik Csécsesi professzort. Üdvözli *Dr. Zelemi Ferencet* a megyei Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Bizottságának elnökét és *Dr. Szabó Aurélt* az Egészségügyi és Szociális Bizottság tagját. Elmondja, régóta igény a Debreceni Orvostudományi Egyetemen, hogy a Megyei és Városi Önkormányzatokkal az eddigénél sokkal szorosabb, sokkal aktívabb együttműködésre lenne szükség, hiszen a Debreceni Orvostudományi Egyetem mellett, hogy országos intézmény, regionális ellátási felelősséggel rendelkezik, ellátja Debrecen város és Hajdú-Bihar megye lakosainak jelentős részét. A város és a megye önkormányzatával, ill. az önkormányzatoknál dolgozó egészségügyi szakemberekkel közösen a problémáik. Úgy gondolja, hogy

az a helyes, ha közös megoldásokat keresnek. Így elkerülhető a rendelkezésre álló lehetőségek, források elaprózása és az egészségügyi ellátás mindenképpen hasznát húzhat abból, ha egyfajta közös koncepcióban gondolkoznak. Különböző okok miatt ezen elképzelés nem, vagy csak részben valósulhatott meg. Az új megyei Önkormányzat megkereste az Egyetemet, s a megyei egészségügyi szakemberek együttműködést ajánlottak föl, ami válasz arra az együttműködés keresésére, amelyet a DOTE évekkkel ezelőtt megkezdett. Az új városi Önkormányzat részéről is hasonló jellegű megkereséseket kapott az Egyetem. A megyei Önkormányzat jelen lévő egészségügyi vezetői úgy foglaltak állást, hogy ők is forszírozzák és kívánják egy együttműködési tanács felállítását közös célok és elképzelések megfogalmazására. Mindenki tudja azt, hogy a sürgősségi ellátás problematikája, fontossága előtérbe került. Ezt a sürgősségi ellátást is közösen kell áttekintnünk, közösen kell kialakítanunk azokat a terveket, amelyek azután megvalósíthatóak lesznek. Példaként hivatkozik a Kenézy Kórház telephelyén működő DOTE Traumatológiai Tanszékére. Ezt adottságként, tényként kell elfogadni, melynek azonban számos hátrányos részterülete van. Az egyik ilyen a politraumatizált betegek ellátása, amely megoldatlan. A megoldás legfőbb akadálya az idegsebészeti háttér hiánya. Különböző próbálkozások történtek Magyarországon az idegsebészeti háttér megteremtésére, felapróztottan egy-egy idegsebész, vagy két idegsebész telepítésével a traumatológiai centrumokba. Az Idegsebészeti Szakmai Kollégium is állást foglalt ebben a kérdésben. Jelenleg sem szakmailag, sem szervezőtechnikailag nincs megoldva a kérdés. Nem lehet így az ellátást biztosítani. Ezért vetődött föl az, hogy a megyei kórházban megjelenő kubarúra és további pályázatok segítségével egy olyan változás állna be ebben a koncepcióban, hogy a Kórház területén helyet biztosítanak a DOTE egyébként helyiség, kubarúra problémáival küzdő Idegsebészeti Klinikájának. Ezzel szakmailag megteremthető az idegsebészeti és a traumatológia szakmai egysége. S létrejöhetne a traumatológia területén az a típusú sürgősségi ellátás, amely valóban kívánatos. Létrejöhet az a regionális idegsebészeti centrum, s a betegellátás mindenképpen komoly előnyét élvezné ennek az együttműködésnek. Természetesen, amikor a sürgősségi ellátásról beszéltek, felvetődtek a sürgősségi ellátás egyéb területei is. Ez is egyfajta munkamegosztással képzelhető el. Terveik szerint a sürgősségi ellátás többi, kiemelt területe a Debreceni Orvostudományi Egyetemen kerülne fejlesztésre. Két dolog méltánylását ajánlja az ET figyelmébe. Az egyik az a korábban nem tapasztalt együttműködési készség, amelyet a Megyei Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Bizottsága megjelenített az Egyetem felé. Másrészt azok a szakmai előnyök, amelyek a traumatológiai-idegsebészeti centrum létrejöttéből megteremtődnek. Természetesen voltak olyan fölvetések, aggályok, amelyek egy egyetemi tanszék kihelyezésével kapcsolatos problémákat tisztázni kívánták. A Megyei Önkormányzat részéről teljes biztosítékot kapott arra vonatkozóan, hogy az Idegsebészeti Klinika, mint a Debreceni Orvostudományi Egyetemnek a Kenézy Kórház területén működő része kerül ki, s így fog a továbbiakban is működni. Ez szervezetileg, szerkezetileg nem ugyanaz, mint a Traumatológiai Tanszék helyzete. Itt egy más telephelyen működő klinikáról lenne szó. Csécsei professzor ezzel kapcsolatosan levelet írt az Egyetem vezetésének és az Önkormányzatnak is, melyben felsorolja az előnyöket és fölveti azokat az esetleges problémákat is, amelyek keletkeznek, s amelyeket ő megoldhatónak tart. Arról kellene dönteniük, hogy amennyiben a feltételek megteremtődnek, akkor az ET hozzájárul-e ahhoz, hogy az Idegsebészeti Klinika - továbbra is klinikai struktúrában, a Debreceni Orvostudományi Egyetem részeként - a megyei Kórház területén egy egységes traumatológiai-idegsebészeti centrum keretében működjön.

Dr. Zelemi Ferenc a Hajdú-Bihar megyei Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke bemutatkozott az ET tagjainak. Közölte, hogy a DOTE-n végzett 1984-ben. Belgyógyászatból szakvizsgázott, jelen pillanatban pedig házi orvosként dolgozik. Az újjáalakult Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Bizottsága elnöki tisztét kapta közfeladatként. Ez a bizottság megalakulásakor egy olyan munkabizottságot hozott létre, amely azt a feladatot kapta, hogy tekintse át a megye egészségügyi és szociális helyzetét. Ha van szakmai javaslatuk, amely úgy tűnik, hogy megoldható, vagy a realitások talaján áll, akkor azt tegyék meg. Megköszönte Rector úr bevezetését, úgy érzi, hogy elsősorban biztató elemeket tartalmazott és egyezik az ő véleményükkel. A megye - egészségügyi ellátását tekintve - sajátos helyzetben van. Adott az ország második legnagyobb városa, amelyben két mammut intézet működik, csak más tulajdonosokkal. Úgy látják, hogy az együttműködésnek a legnagyobb problémái inkább abból adódtak, hogy nem a tulajdonosok

tárgyaltak egymással. A munkabizottság vizsgálódása elsősorban arra irányult, hogy a megyében milyen fontos feladatok várnak rájuk. Úgy találták, hogy a sürgősségi ellátás területén vannak olyan problémák, és olyan lehetőségek, amelyeket rövid távon meg lehetne oldani. Ennek egyik fontos pontja volt a traumatológia, hiszen az az egész megyét ellátja, Berettyóújfalu vonzáskörzetét kivéve. A traumatológia helyzete sajátos, mivel de több olyan szakmai specialitás hiányzik, ami nem teszi teljessé az ellátást. A másik gond, hogy a Kenézy Kórház területén működik a betegfelvételi osztály, ami tulajdonképpen egy előrehelyezett belgyógyászati felvételi osztálynak tekinthető, de valójában nélkülözi az oxológiai ellátási struktúrát. Úgy gondolják, hogy ezt a kettőt egybe lehetne kapcsolni. Erre - a kormányzati szándékot ismerve - megvannak a pályázati lehetőségek. Egy korrekt együttműködés kapcsán ezeket az előnyöket mindkét fél hasznára fordíthatná. Úgy gondolja, hogy a megoldásra való törekvés részeként együttműködésüket felajánlanak a klinika felé. Mindamellett, hogy a klinikának is vannak olyan törekvései, ami őket is érinti. Gondol itt a sürgősségi ellátásnak azon részeire: égéstraumatológia, gyermekgyógyászati sürgősségi, intenzív ellátásra és más olyan területre, amelyek ugyan nem tartoznak ebbe a feladatkörbe, de megyei érdekeket is érintenek, pl. cardiovascularis betegek magasabb szintű ellátása, pszichiátriai ágyak továbbfejlesztése. Ezeket úgy ítélik meg, hogy mind-mind közös, együttes cselekvéssel, pályázati lehetőségekkel, jól körülhatárolt szervezeti struktúrában megvalósíthatók. Ezek óriási pénzeket jelentenek. Csak az idegsebészeti rész 1,5-2 milliárd forint. Ha a speciális diagnosztikai háttérrel, a sürgősségi, oxológiai természetű, betegfelvételi háttérrel egybeveszi a költség 3,5-4 milliárd forint is lehet. Ezek párhuzamos fejlesztése nem járható út. Úgy gondolja, hogy ez a megyei önkormányzati ciklus pozitívan áll a kérdéshez.

Dr. Szabó Aurél a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Egészségügyi és Szociális Bizottságának tagja egyetértett az előtte szólókkal. Sokan felteszik a kérdést, hogy miért pont a sürgősségi ellátással foglalkoznak, hiszen mindenkinek a saját háza táján rengeteg problémája van, s miért nem azt oldják meg először? Nagyon egyszerű erre a válasza, azért, mert a sürgősségi ellátás most a kormányprogram egy része, erre lehet pénz szerezni. Miért pont a megye adja erre a támogatást? Azért, mert a címzett támogatásra csak a megyei önkormányzatok jogosultak. Annak viszont nem látna értelmét senki, hogy most a DOTE mellett párhuzamos fejlesztésként létrehozzanak valamit a megyei kórház területén. Ezért volt az a javaslata, hogy a megye büdzséjéből hozzanak létre valamit és kínálják fel a DOTE-nak szervezeti befogadásra, működtetésre klinikai színvonalon. Az összes eddigi szereplő, akivel tárgyaltak támogatja az elképzelést. Kérte az ET támogatását.

Rector az elhangzott javaslat felett megnyitotta a vitát. A vitát követően kérte az Egyetemi Tanácsot, szavazzanak az előterjesztésről. A szavazás eredményének ismeretében megállapította, hogy az **Egyetemi Tanács elfogadta az Idegsebészeti Klinika Egyetemről történő kiköltözésére vonatkozó javaslatot.**

**OKTATÓ KÓRHÁZI SZERZŐDÉSEK ELŐTERJESZTÉSE:
BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLEN MEGYEI KÓRHÁZ /MISKOLC/,
MISKOLC MEGYEI JOGÚ VÁROSI ÖNKORMÁNYZAT
SEMMEIWEIS KÓRHÁZ /MISKOLC/,
HEVES MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT MARKHOT FERENC
KÓRHÁZ-RENDELŐINTÉZET /EGER/**

Dr. Udvardy Miklós elmondta, a jelen szerződések rögzítik az oktatási együttműködés körét, szabályait, a szerződő felek vállalásait, jogait és kötelezettségeit. A jelen szerződések törzsszövege megegyezik a korábban megszavazott /a Hajdú-Bihar megyei Dr. Kenézy Gyula Kórház-Rendelőintézet és a nyíregyházi Jósza András Kórház/ szerződések törzsszövegével. Mind a három kórház: a Markhot Ferenc Heves megyei Kórház Egerből, a Ssemelweis Kórház Miskolcra, ill. a Szentpéter-kapui Kórház Miskolcra már az ET bizottságai napirendjén szerepelt. Valamennyi - a szerződésben felsorolt részlegeket - az Egyetem akkreditálta. Mindhárom kórház maradéktalanul megfelel azoknak a követelményeknek, amelyeket az Egyetem támasztott az oktató kórházakkal és az ET által tételesen is elfogadott oktató részlegekkel szemben. Ezen szerződések az angol nyelvű képzés és az egészségügyi főiskolai oktatás támaszává válnak. A Szentpéteri-kapui kórház méreténél, laboratóriumi adottságainál fogva, s az ott dolgozó gyermekegészségügyi központ országosan is kiemelkedő szakma profiltévékenységeket végez, a kardiológiai, művese, sebészeti osztályok

a hallgatóság körében népszerűek és elismertek.

A miskolci Semmelweis Kórház kiemelkedő gastroenterológiai és haematológiai tevékenységet végez, az egri Markhot Ferenc Kórház esetében pedig örömmel állapítja meg, hogy a kórházi osztályok már elérték a szükséges 2/3-os akkreditációs arányt. Hozzáteszi, hogy a szakorvosképzéssel kapcsolatosan is zajlanak az akkreditációs eljárások. A szakorvosképzéssel kapcsolatos néhány elemet már tartalmaznak a szerződések.

Dr. Katona Zoltán a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház vezetése nevében köszöntötte az ET tagjait. Kijelentette: igyekeznek, hogy méltóak legyenek az oktató kórház címre. Elmondja, hogy több mint 30 évvel ezelőtt végzett a DOTE-n. A Kórház 356 orvosának 80 %-a ugyancsak a DOTE-n szerezte a diplomáját. 1670 ágygal és 150 szakrendeléssel működnek. 3000 dolgozójuk van, évente 60 ezer fekvőbeteget, 1,200 ezer járóbetegét látnak el. Jelentős oktatási feladatot végeztek eddig is, törekedtek arra, hogy valamennyi orvosuk megfelelő képzettséget, tudományos fokozatot szerezzen. A 356 orvosnak több mint 10 %-a rendelkezik kandidátúrával, ill. Ph.D. fokozattal. Az orvosoknak lehetőségük van teljes kórházi költségen két hazai és egy nemzetközi kongresszuson részt venni. Az egyetemi oktatáson kívül részt vesznek a tudományos munkában, a továbbképzésekben. Évente kb. 200 orvos végez továbbképzést különböző szinteken. Szeretnék elérni, hogy még szorosabba fűzhessék az Egyetem és a Megyei Kórház kapcsolatát. Szeretnék, ha az osztályvezetők nagyobb számban kerülnének ki a Debreceni Orvostudományi Egyetemről. Ugyancsak szeretnének egy un. belső aspirantúrát kiépíteni, melynek az lenne a lényege, hogy az Egyetemről 1/2 vagy 3/4 évre idősebb adjunktus, vagy docens kimenne hozzájuk dolgozni, akik nem egyetemi katedrára pályáznak, hanem távlati célként oktató kórházban betöltendő főorvosi állásra. Szeretnék fiatal szakorvosait beküldeni az Egyetemre, akik egyéni ambícióik, Ph.D. vagy intézeti érdekből szeretnének az egyetemi kiváló kollégákkal együttműködni. A Kórház kollektívája nevében kijelenti, szeretnének mindannyian az oktató kórházi cím megtiszteltetésnek megfelelni.

Dr. Szercsényi Tibor főorvos az egri Markhot Ferenc Kórház igazgatósága nevében megköszönte az oktató kórházi címre történő alkalmasságra irányuló előterjesztést. Elmondta, hogy a Kórház 1208 aktív ágyon 200 ezer beteg területi ellátását biztosítja. A fekvőbeteg forgalom évi 40 ezer, járóbeteg forgalmuk 1,100 ezer beteg. A számokban kifejeződik az a törekvésük, hogy iparkodnak a fekvőbeteg oldalról a járóbeteg oldalra áthelyezni a betegellátási tevékenységet. Kórházuk a megelőző időszakban is oktató kórház volt, bár ez nem olyan ünnepélyes keretek között került megfogalmazásra, mint jelenleg. Ma az Egészségügyi Szakközépiskolában folytatott tevékenység mellett az Eszterházy Károly Főiskola különböző speciális kollégiumait is orvosai tartják, és részt vesznek a nyíregyházi egészségügyi főiskolai képzésben is. Az oktató kórházi kapcsolattól remélik szakembereik továbbképzését, jelenlegi osztályvezető főorvosi állásaik számára pedig az Egyetem köréből kikerülő szakemberek megnyerését. Teljesíteni kívánják mindazt, ami a szerződésben benne van azzal, hogy a hallgatóknak, a szakvizsgára készülőknek a gyakorlati felkészülésben, a gyakorlati munkában egyaránt minél nagyobb teret adjanak.

Dr. Újszászi László főorvos, a miskolci Semmelweis Kórház vezetésének és orvosi gárdájának felkészésre képviseli az intézményt. Tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a Kórház 1000 ágyon dolgozik, 180-200 ezer miskolci lakos egészségügyi ellátását vállalta föl 150 évvel ezelőtt (alapításakor) is, és vállalja most is. Szeretnék az oktatásban nyújtani azt, amire a graduális képzésben lehetőséget kapnak. Vannak olyan osztályaik és olyan profiljaik, amelyek unikumnak számítanak a megyében. Vannak olyan létesítményeik, amelyek megyén túli lehetőségeket adnak. Seneca idézettel fejezi be beszédét: "Tanítva tanulunk." Várja az Egyetem támogató segítségét.

Dr. Udvardy Miklós megköszönte az eddigi, a korábbi, a jelenlegi együttműködést, s azt, hogy az akkreditációs eljárás során nagyon korrekt adatszolgáltatást adtak. Az esetleges viták ellenére sikerült közös, az Egyetem és a kórházak érdekeit szolgáló közös álláspontot kialakítani. Elmondta, hogy a négy megyés regionális konzorcium legfontosabb kórházi közé sorolhatóak az oktató kórházi címet elnyert kórházak.

Rektor megköszönte a főigazgató főorvosok hozzájárulását, meleg szavait. Hozzátette, amikor még csak graduális képzése volt az Egyetemnek, akkor nagyon jó volt, hogy voltak oktató kórházaink. Amikor főiskolai képzése lett az Egyetemnek, akkor szükségesek voltak az oktató kórházak. A szakorvosképzés bevezetéséhez, az Egyetem létehez elengedhetetlen, hogy oktató kórháza legyen. Az Egyetem nagyon szerencsés, hogy 5-6 magas színvonalú oktató kórháza van. Az új típusú szakorvosképzés,

rezidensképzés olyan új típusú együttműködést igényel, amit mindkét fél most tanul.

Az Egyetemi Tanács titkos szavazással odaítélte az oktató kórházi címet az egri Markhot Ferenc megyei Kórháznak, a miskolci Semmelweis Kórháznak és Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kórháznak.

REKTORI BESZÁMOLÓ

Rektor tájékoztatta az ET tagjait az integráció jelenlegi állásáról. Az integrációs törvény-javaslat a Parlament előtt van. Immár bizonyos az, hogy nincs benne a törvényjavaslatban az Egészségügyi Főiskola elszakítása a DOTE-től és nem is érkezett be olyan módosító indítvány, ami ezt célozná. Úgy látszik, hogy - miután már csak kapcsolt indítványok beadására van mód - azt a célt elérte a javaslat, amit a DOTE akart, s főiskolai karával együtt léphet be az integrációs folyamatba. A minisztérium integrációra vonatkozó előterjesztését a Kormány több helyen megváltoztatta. Ennek eredményeképpen Budapesten egészen másképp zajlik az integráció, mint vidéken. A DOTE vezetésének erőfeszítései a realitástól vezetettve abba az irányba történtek, hogy az integráción belül az orvos- és tudományi egyetemeknek a relatív önállóságát megőrizhesse. Az az erőfeszítés és igyekezet, amelyet az Egyetem vezetése az elmúlt időszakban kifejtett, a fejlett országok gyakorlatának magyarországi lefordítását célozza. Az orvostudományi egyetemek azt szeretnék, ha a Parlamentben egy olyan törvény menne keresztül, amelyik minden szempontból biztosítja az egészségügyi ellátás zavartalanágát és szakmai szempontból a képzés és a saját bevételek tevékenységét jelentős fokú autonómiában történő végzését, ill. a harmadik fő szempont a karok együtt tartása egy közös szervezetben. Megmarad a centrum elképzelés az Oktatási Minisztérium javaslatában is. Ha kedvezőtlen törvény alakul ki, még akkor is van az Egyetemnek lehetősége, hiszen az Egyetemen belül - de akkor már nem kötelező érvénnyel - az Egyetemi Tanács kompetenciája az, hogy elfogadja-e, megadja-e azokat a részleges autonómiát biztosító lehetőségeket, amely az orvosképzés és a betegellátás zavartalan működéséhez szükséges.

A munka az integrációval nem fejeződött be. Május 25-én lesz előreláthatólag a parlamenti szavazás, s akkor dől el hosszabb távon is az Egyetem sorsa. Ezzel kapcsolatban tájékoztatja az Egyetemi Tanácsot az oktatási miniszter leveléről, melyet a rektori pályázattal kapcsolatban írt. A levélben az szerepel, hogy az OM javasolta az integrációban érintett felsőoktatási intézmények azon vezetőinek, akiknek vezetői megbízatása 1999-ben lejár, hogy az új törvényben rögzített eljárás szerint 1999. december 31-ig kapjanak hosszabbítást. Ez természetesen a debreceni egyetemre nem lenne érvényes, mert itt a rektor is kifejezte azt a szándékát - és ezt az Egyetemi Tanács tudomásul vette -, hogy nem kíván június 30-a után egyetemi vezetőként tevékenykedni. Egy olyan javaslat is van a Parlament előtt - s ezt elfogadta a minisztérium - hogy az Egyetemi Tanács határozza meg azt, hogy az előző vezetőt hosszabbítja-e meg, vagy pedig egy új rektort választ. A minisztérium levélben lefektetett információ szerint június 15-30. között kell a DOTE-nak megválasztani az Egyetem rektorát. Ez nagy feladatot jelent június végén, hallgatói vizsgaidőszak csúcsidején, a nyári szabadságok megkezdésekor. Ezt azért is jelezte, hogy szabadságát, külföldi elfoglaltságát az ET tagjai úgy rendezzék, hogy lehetőleg ez az időpont szabad legyen.

OKTATÁSI REKTORHELYETTESI BESZÁMOLÓ

Dr. Udvardy Miklós elmondta, hogy az idej felsőoktatási kutatási pályázatok nagyon kedvezőtlenül változtak meg. Összehasonlítva a tavalyi 200 millió Ft-os igényt és az elnyert 27 millió forintos pályázati összeget. A pályázati összeg csökkenése miatt az idén csupán 6-7 millió összeg elnyerésében reménykedhetnek. Elnézést kér azoktól, akiknek a pályázatát olyan formai okok miatt nem tudták továbbítani, amelyet az új részletes pályázati kiírás tartalmazott.

A Curriculum Bizottság hosszasan megvitatta a negyedéves gyógyszerészképzés jövő évi tantervét. Bizonyos vita után olyan kompromisszum alakult ki, amelyben az óraszámok 850-900 óra helyett reális számra csökkentek. Fontosnak tartotta a Curriculum Bizottság annak hangsúlyozását, hogy a klinikai belgyógyászat oktatásánál belgyógyászatot és kardiológiát oktassanak. A klinikai gyógyszerészet oktatásánál klinikai farmakológusok bevonására tettek javaslatot, ill. egy tanszék hiányzik az oktató egységek közül, ez a gyógyszerészeti szervezéstani tanszék. A következő ET ülésre el fogják készíteni az új tanszék alapítására vonatkozó javaslatot.

A szakorvosképzésről a tervek szerint részletes beszámoló

készül a következő ET ülésre. A megpályázható állások és a rezidensek száma örvedetesen növekedik. Több rezidensi lehetőséget biztosítanak a DOTE számára, mint amennyi a jelenlegi üres státuszok száma. Fontosnak tartja a rezidensek számának pontos megbecslését. Ha esetleg kevesebbre becsülik a jelentkezők számát, akkor kevesebb helyet kap az Egyetem, a túl nagy számra, az azt jelenti, hogy két év múlva nem tudnak majd fizetést adni a státuszokra. A regionális konzorcium feladata lenne, hogy abból a négy megyéből, amely hamarosan a regionális konzorcium része lesz, a kórházak eljuttassák a DOTE-ra azokat az adatokat, mely által realisabb számban fel tudják mérni a szakképzési kapacitást, a rezidensek számát.

TUDOMÁNYOS REKTORHELYETTESI BESZÁMOLÓ

Dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettes beszámolója keretében tájékoztatta az ET tagjait a néhány hónappal ezelőtt meghirdetett OTKA pályázatokról, melyek beadási határideje május 3. volt. A június 3-i határidős pályázatok beadásához az Egyetem igyekszik minden segítséget megadni. Az OMFB pályázati irodát - Egyetemi Szövetségi szinten - Dr. Györfi Miklós a DOTE Külügyi Osztályának vezetője működteti, aki bármilyen technikai jellegű segítséget megad. A regionális PHARE pályázatokkal pénzt tudna nyerni az Egyetem bizonyos ipari fejlesztési, innovációs projektekre. A pályázatot Dr. Berta András a Szemészeti Klinika igazgatója koordinálja az Egyetemi Szövetség keretében. A Mecenatúra pályázati felhívásra 20 pályázat érkezett, amelyeket május folyamán fog elbírálni a Tudományos Bizottság. Ennek fedezetét az elmúlt ET ülésen megszavazták. Bejelenti, hogy az Országos TDK Konferencián ismét nagyon jól szerepeltek a DOTE hallgatói. A 12-ből 5 első helyezést ők hozták el. Az Egyetem vezetése nevében nekik külön is gratulál.

EGYETEMI KLINIKÁK ÉS TANSZÉKEK LÉTREHOZÁSÁNAK ELŐTERJESZTÉSE:

Részletekbe menő konzultáció után új egyetemi klinikák és tanszékek létrehozásáról titkos szavazással döntött az Egyetemi Tanács, nevezetesen: Pulmonológiai Klinika, Kardiológiai Klinika, Anaesthesiológiai és Intenzív Terápiás Tanszék, önálló Onkológiai Tanszék, nem önálló Neonatológiai Tanszék, nem önálló Orális Biokémiai Tanszék, nem önálló Fogorvosi Medicina Tanszék.

SZEMÉLYI DÖNTÉSEK

Dr. Furka István professzor intézetigazgatói megbízását újabb egy évre - 65 éves koráig -, Dr. Muszbek László akadémikus, intézetigazgatói megbízását újabb öt évre, Dr. Péter Mózes professzor intézetigazgatói megbízásának újabb 2 évre - 65 éves koráig - történő meghosszabbítását az Egyetemi Tanács titkos szavazással jóváhagyta.

Rektor bejelentette, hogy a Közegészségtani- és Járványtani Intézet volt igazgatóját Dr. Kertai Pál professzor urat terjesztette fel Ádány professzornő Professzor Emeritus címre. Mivel hozzászólás nem érkezett elrendelte a titkos szavazást. A szavazás eredményének ismeretében megállapította, hogy az Egyetemi Tanács Prof. Dr. Kertai Pál részére a Professzor Emeritus cím megadásával egyetértett.

Rektor bejelentette, hogy a 70. életévüket betöltött egyetemi tanárok felmentéséről van szó. A Felsőoktatási Törvény ezt kötelezővé teszi, de a Minisztérium kéri azt, hogy az Egyetemi Tanács a felmentéseket tudomásul vegye. Kérte az ET tagjainak véleményét, hozzászólásait. Mivel hozzászólás nem érkezett, kérte az ET tagjait, hogy névsor szerint, egyenként szavazzanak a felsorolt egyetemi tanárok felmentéséről. A szavazások eredményének ismeretében megállapította, hogy Dr. Csorba Sándor, Dr. Hernádi Ferenc, Dr. Lampé László, Dr. Rák Kálmán egyetemi tanárok felmentéséhez az Egyetemi Tanács tagjai hozzájárultak.

EGYEBEK

Egyebek c. napirendi pont keretében Dr. Fésüs László rektorhelyettes felhívta a figyelmet a Tudományos Bizottság határozati javaslatára, melyet az ülés előtt az ET tagjai részére megküldtek. A kérdéssel kapcsolatban élénk vita alakult ki, amelynek a végén az ET nagy többséggel elfogadta Dr. Csiba László professzor javaslatát, mely szerint: az elméleti intézetekben az egyetemi tanári kinevezésnek, valamint elméleti intézetekben az öt éves intézetvezető egyetemi tanári megbízásnak az akadémiai doktori minősítés legyen szükséges feltétele. A klinikus egyetemi tanárok első öt éves tanszékvezetői megbízásának nem feltétele az akadémiai doktori minősítés, de öt éven belül azt meg kell szerezniük.

Dr. Udvardy Miklós a Curriculum Bizottság egyetértésével az alábbi TVSZ-t módosító javaslatot terjesztette elő: "Az un. buktató hatályú vizsga legfeljebb három részből állhat, gyakorlati-, írásbeli teszt és szóbeli vizsga. A félév lezárása után tett gyakorlati, ill. a szóbeli vizsga esetében a vizsgáztatás egy hallgató esetében összesen maximum két személy jelenlétében - azaz az egyik személy a gyakorlati vizsgáztató, a másik a szóbeli vizsgáztató - történhet. Az előzetesen sikeresen letett írásbeli vizsgát "B" és "C" vizsga esetében nem kell megismételni."

Rektor a szavazás eredményének ismeretében megállapította, hogy az Egyetemi Tanács elfogadta a Tanulmányi- és Vizsgaszabályzat módosítására vonatkozó javaslatot.

IN MEMORIAM PROF. DR. JAKABFI IMRE

/1907-1998/

nyugalmozott tanszékvezető egyetemi tanár

a Debreceni Orvostudományi Egyetem Fül-orr-gége Klinikájának volt igazgatója

Dr. Jakabfi Imre 1907. október 21-én született Désen. Iskolai tanulmányait Nyíregyházán, majd a debreceni Református Főgimnáziumban végezte, ahol jeles eredménnyel érettségizett. Egyetemi tanulmányait a Debreceni Orvostudományi Egyetemen folytatta, ahol 1931-ben nyert orvosi diplomát. 1931-től lépett a DOTE Fül-orr-gége Klinika szolgálatába, ahol 1933. novemberében nyert szakorvosi képesítést. 1939. szeptemberében a fajüldöző törvények miatt távoznia kellett a klinikáról. 1942. októbertől 30 hónapon át munkaszolgálatot teljesített, ahonnan 1944. decemberében megszökött. 1945. március 21-én szabadította fel a Szovjet Hadsereg. Debrecenbe történt visszatérésétől folyamatosan a Debreceni Orvostudományi Egyetem Fül-orr-gége Klinikáján dolgozott, ahol 1947. májusában egyetemi magántanárrá habilitálták. 1961. júniusában nyert egyetemi tanári kinevezést és megbízást a DOTE Fül-orr-gége Klinikájának a vezetésére, melyet 1978. július 1-én történt nyugállományba vonulásáig látott el.

Jelentős tudományos publikációs tevékenysége eredményeit mintegy 100 tudományos közlemény, a "Fül-orr-gégyógyászat" című tankönyv és "A munkaköri alkalmasság elbírálásának irányelvei" című könyv társszerződése jelzi. A Fül-orr-gége Szakcsoport Tiszántúli tagozatának megalakulása óta főtitkára, majd elnöke volt a Tudományos Minősítő Bizottság Klinikai Szakbizottságának, valamint éveken át tagja, ill. elnöke volt a Fül-orr-gégyógyászat Szerkesztőbizottságának. Ugyancsak éveken át volt a DEAC tanár elnöke. 1966-ban elnyerte a "Kiváló orvos", 1976-ban "az Oktatásügy Kiváló dolgozója", 1978-ban a "Munka Érdemrend arany fokozata" kitüntetését.

Dr. Jakabfi Imre professzor hamvait Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata által adományozott díszsírhelyen 1999. január 7-én helyezték örök nyugalomba.

Emlékét kegyelettel őrizzük.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa.

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa
mély megrendüléssel tudatja, hogy

prof. emeritus
dr. MOLNÁR LÁSZLÓ

nyugalmazott tanszékvezető egyetemi tanár,

neurológus, pszichiáter, electroencephalographus és idegsebész szakorvos, a "Kiváló orvos" cím és a Schaffer-emlékérem kitüntetéttje, az orvostudományok doktora (MTA) a természettudományok doktora (Sorbonne Egyetem, Párizs), az International Brain Research Organization (IBRO) tagja, az UNESCO tanácsadója (Brazília), a Francia Neurológiai Társaság honoris causa tagja, a Magyar Ideg- és Elmeorvosok Társasága vezetőségének tagja, a Neurológiai Tudományok Duna Symposiumja Kuratóriumának tagja, az International Society of Cerebral Blood Flow & Metabolism és a European Society of Neurology alapító tagja, a Német Ideg- és Elmeorvosok Társaság levelező tagja, a Magyar EEG Társaság tiszteletbeli elnöke, a Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina tagja

1999. április 13-án, életének 76. évében elhunyt.

Dr. Molnár László professzort a Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa saját halottjának tekinti. A Debreceni Köztemető II. sz. ravatalozójából 1999. április 23-án, 13.00 órakor búcsúztattuk, temetése római katolikus szertartás szerint volt.

A Gyászoló Család

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa

PROF. DR. CSIBA LÁSZLÓ GYÁSZBESZÉDE:

Részlet egy kísérleti jegyzőkönyvből:
"1998. július 30.

Nyolcszázötvenharmadik állatkísérlet.

Altatás 0,5 g Uretán, 50 mg Chlorellose.

15 óra 50 perc: embolizálás,

16 óra 25 perc: 5 egység inzulin."

Egyenletes, nyugodt írás, megrendítő sorok. Egy 75 éves kutató, életveszélyes szívbetegség és szemműtékek után ugyanazzal a precizitással kísérletezik, mint tegnap, mint egy évvel, vagy egy emberöltővel azelőtt. Semmi nem jellemzi jobban Molnár professzor úr pályafutását, mint ez a néhány szűkszavú sor a kísérleti jegyzőkönyvből. Az alkotó munka szinte vallásos tisztelete, a szenvedélyesen kísérletező kutatói kíváncsiság, a tömörségre, pontosságra való törekvés. A pompeji városkapunál halálig kitartó örkatona hűsége, a Caesar-i mondás: Navigare necesse est, sed vivere non est necesse. Hajózni kell, de élni nem kell.

A híres magyar idegtudományi iskola egyik utolsó nagy képviselőjét búcsúztatjuk, annak az iskolának tagját, melyet többek között Schaffer, Miskolczi, Sántha, Környey neve fémjelez...

Sántha, Környey és Molnár hasonló pályát futottak be. Valamennyiben kitüntetéssel végezték az egyetemet, külföldön tanultak és a Misztótfalusi Kiss Miklóskok, a Szenczi Molnár Albertek, a középkori diákok nemes hagyományait követve hazatértek, hogy ebben a kicsi, sokat szenvedett hazában kamatoztassák tudásukat, holott mindegyiknek nagyobb falat kenyér, több megbecsülés, kevesebb meghurcoltatás jutott volna osztályrészülnél, mint hazájában. Itt, a délibábok országában, Környey a neuropathológiát fejleszti, Sántha Kálmán az idegsebészetet alapítja meg, Molnár professzor pedig az agyi keringési zavarokat (stroke), melyek hazánkban a 3. fő halál okozóját képezik, 200.000-re becsülik a betegek számát. Ebben az esztendőben ünnepeljük a cerebrovasculáris osztály megalapításának negyedszázados évfordulóját, melynek létrehozásában elvülhetetlen érdeme volt. Ma nemzetközi kongresszusok, szaklapok

sokasága foglalkozik az agyi keringésszavarokkal, de ő évtizedekkel ezelőtt, az elsők között mutatott rá a téma fontosságára és vált nemzetközileg elismert szakértőjévé, kitartással végzett kísérletes és klinikai munkája révén. Mert a kutatás területén nem ismert fáradságot és akadályt. Nem volt ünnepnap és hétvége, nem volt szabadság és pihenés, a nappal és az éjjel összemosódott, számtalan kísérlet tartott úgy hajnalig, hogy klinikai munkájával folytatódjon reggel. Már hatvan felé közeledik, amikor Debrecenben is folytathatja állatkísérleteit, modern számítógépeket alkalmaz, a régi módszereket újjal ötvözi. Szellemes állatkísérletes modelljei méltán keltenek nemzetközi visszhangot. Órákig tartó munkával saját maga gyártja élettani vizsgálóeszközei egy részét. Már évekket ezelőtt olyan, elvileg új, agyvérzésgyógyító eljárást vet fel és vizsgál állatkísérletekben, mely csak manapság kezd teret nyerni a kísérletes és klinikai gondolkozásban.

A szakmán kívül mit lehetett tanulni tőle?

Például azt, hogy fogalmazásunk legyen tömör és világos. Szemvéddel gyomlálta a stílushibákat, pontosan tudta, hogy a fogalmazás milyensége, a belső zavar vagy éppen ellenkezőleg a harmóniát tükrözi. Értékes tanítás a hazug reklámoktól elvakított világban, ahol számtalan frekvencián, félművelt, funkcionális analfabéták folytatnak intellektuális környezetszennyezést.

Amit egyszer kijelentett, ahhoz ragaszkodott, tudta, hogy tisztesség, következetesség nélkül nem lehet működő közösséget, társadalmat szervezni. Hiánycikk napjainkban ez a magatartás, amikor ideológiai napraforgók burjánzanak és erkölcsi rövidnadragosok gúnyolódni, ha közösségért, társadalomért érzett felelősségről van szó, ahol az a menő és sikeres, aki a legtöbbet lenyúlja és rabolja.

De vajon törekenyebb-e az igazság attól, hogy kevesen hirdetik? Vajon lehet-e életképes közösséget, munkahelyet, társadalmat építeni, ha az

adott szó értékét veszti és az alapvető emberi értékek meginognak? Lehet-e bombákkal gyakorolni a felebaráti szeretetet és emberi szolidaritást? Soha nem volt még nagyobb szükség olyan autonóm egyéniségekre, akik világos erkölcsi alappal bírnak és akik a fogyasztóvá züllesztett egyedek helyett stabil értékrend és ítélőképesség birtokában szervezik életüket.

A Környey, Sántha vagy Molnár klinikán természetes volt a beteg tisztelete. Az orvos nem csupán szakember, hanem egy beteg ember bizalmasa, aki megosztja velünk legbelsőbb titkait és ezt a bizalmat teljes alázattal kell fogadni. Aki nem vizitelt vele, el se tudja képzelni, milyen szeretettel tudott betegeihez fordulni, rájuk mosolyogni.

És emlékszünk a sokszor elhangzó figyelmeztetésre is: az orvos csak néha tud gyógyítani, gyakran segíteni, de vigyázzon még kimondott szavára is, mert ártani mindig tud. A beteg átvizsgálása izgalmas kaland, mely nem zülleszthető átvizsgálási algoritmusokra. A műszer csupán segédeszköz és semmi se pótolja a józan észet. A diagnosztikus vagy terápiás siker olyan tiszta öröm, mely egyéniségünket gazdagítja, erőt ad, felvillanyoz.

Hogy mindennap hálát kell adni az Istennek azért, hogy egészségesekek vagyunk és van lehetőségünk értelmes munkát végezni, melyet önmagáért kell szeretni és nem csupán pénzért, teherként elviselni.

És ott van a tudomány, mely legyen bármilyen szűk hatókörű, az örök izgalom forrása, a felfedező ultra vágyó ember XX. századi kalandja.

Igen, Környey, Sántha, Molnár Don Quiote-ként, idegenül mozogtak ebben a társadalomban. Esméik voltak, melyek nem egyeztek a kor uralkodó eszméivel és mégis hittek bennük, az elzántság erejével, ahogy az eszmékben hinni kell. Megszállottak voltak csakugyan? Az efféle megszállottak változtatják mindig emberibbé a világot. És az újabb hasonlóság elődjével Sántha Kálmánnal. Átok ül a debreceni Neurológiai Klinikán, mert emberöltővel Sántha Kálmán professzor 1951-es boszorkánypere után Molnár László ellen is vizsgálatot indítanak, számon kérve a munkahelyi demokráciát. Teszi ezt az a rendszer, amely sok mindent elmondhatott magáról, csak azt nem, hogy demokratikus. Nem a vizsgálat kezdeményezőin múlt, hogy elmozdítása nem sikerült. A hónapokig tartó vizsgálat megviselte, lelkiileg összetörte, soha többé nem volt a régi.

Tavaly a 75. születésnapja alkalmából rendezett ünnepségen elmondott beszéde még mindig ezt a fájdalmat tükrözte. Molnár professzor olyan ember volt, aki hatott a környezetére. Volt aki félt tőle, volt aki tisztelte és volt aki szerette. Valóban nem volt könnyű ember, metszően fogalmazott, véleményéhez makacsul ragaszkodott. Biztos, hogy nem volt mindig igaza, biztos, hogy tévedett is. De vajon melyikünk makulátlan? Ki az, aki a tökéletesség jogán pálcát törhet föllette? És ha valaki mégis megteszi, vajon birtokolja-e azt a következetességet, szakmai tisztességet, hihetetlen szorgalmat és puritánságot, mellyel ő rendelkezett?

És aztán jönnek az újabb csapások, egyre több a kereszt. De a sokasodó betegségek ellenére dolgozik, pontosan, kitartóan, mint mindig. Folynak az állatkísérletek, minden nap feltűnik a laboratóriumban, habár elszoruló

szívvel látjuk, "hajlik a fej már, érőben a kalász" de hűséges marad magához és úgy tesz, ahogy életem nehéz szakaszában nekem is tanácsolta: Dolgozni kell, hidd el, a munka a legjobb gyógyszer. És a fájdalmas keresztútnak még mindig nincs vége: az a betegség gázolt át rajta, melynek titkait egész életében kutatta.

És példát mutat ismét, hogyan lehet elfogadni az elfogadhatatlant, megbékélni azzal, aki minden gondolatunkat ismeri. Ez a kemény, metszően éles logikájú, vasszorgalmú ember élete utolsó hónapjaiban, ágybörtönében teljesen megváltozott. Beszélt élményeiről, érzelmeiről és sokat Istenéről. És az intenzív osztályon, félig bénultan is, a szeretet csodáit lobbantja fel maga körül. Nemcsak gyermekei állnak mellette, hanem tanítványai is (Béla, Kati, Tamás, István), akik a nap minden szakában vele vannak, nem elismerésért, köszönetért, jó szóért, hanem attól a szeretettől vezérelve, mely annyira hiányzik világunkban.

Jönnek minden nap, hónapokon át állhatatosan, tornáztatni és vizsgáztatni, kávéztatni és megsütni kedvenc süteményét. És az áldozatos szeretet, nemcsak neki, nekünk is hitet ad. Csodálatos volt látni, hogy fénylett az arca, amikor Anita, Noémi vagy Tímea nővér megsimogatta, becézgette. A szeretet egy-egy gesztusára könny szökött a szemébe annak, akit azelőtt sose láttunk sírni. Nekünk is szólt a vigasztalás, hogy ezen a tövisekkel borított, iszonyú keresztúton, melyen előbb-utóbb valamennyiünknek végig kell menni, megteremnek a szeretet rózsái is.

Molnár Professzor Úr, szép, gazdag, nehéz életed volt, életed alkonyán sokat szenvedtél de tudjuk azt is, hogy "Amikor elhagytak, Mikor a lelketed roskadozva vitted, Csöndesen és váratlanul Átölelt az Isten".

Köszönünk Mindent. Köszönjük a példát, az útmutatást, az iskolát, amit teremtették, a nehéz és szép emberi életet. Kedvenc költőd versét helyetted mondom el:

*Ma köszönöm, hogy te voltál ott,
Hol éreztem az életemet
S hol dőltek és épültek az oltárok.
Köszönöm az én értem vetett ágyat,
Köszönöm neked az első sírást,
Köszönöm tört szívű édes anyámat,
Fiatalágomat és bűneimet,
Köszönöm a kétséget, a hitet,
A csókot és a betegséget.
Köszönöm, hogy nem tartozok senki
Másnak, csupán neked, mindenért neked.
Napsugarak zúgása, amit hallok,
Számban nevednek jó íze van,
Szent menydörgést néz a két szemem,
Istenem, istenem, istenem,
Könnyebb a lelkem, hogy most látván vallott,
Hogy te voltál élet, bú, csók, öröm
S hogy te leszel a halál, köszönöm.*

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa mély megrendüléssel tudatja, hogy

PROF. DR. KÖVÉR BÉLA

nyugalmozott tanszékvezető egyetemi tanár,

az orvostudomány kandidátusa, a Debreceni Orvostudományi Egyetem Gyermekklinikájának volt igazgatója, a Munka Érdemrend arany fokozata, a Felsőoktatás Kiváló Dolgozója, a Bókay János Emlékérem, a Markusovszky Emlékérem, az Érdemes Orvos, a Kiváló Orvos kitüntetés tulajdonosa

1999. május 9-én, életének 83. évében elhunyt.

Nagyrabecsült professzorát a Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa saját halottjának tekinti.

1999. május 19-én 11.00 órakor a református egyház szertartása szerint a Debreceni Köztemető díszravatalozójában tartott búcsúztatását követően helyeztük örök nyugalomba.

A Gyászoló Család

A Debreceni Orvostudományi Egyetem Tanácsa

Az egyházi szertartást követően a tanszékvezető utód, **Prof. Dr. Oláh Éva** egyetemi tanár, a Gyermekklinika igazgatója a következő gondolatokkal búcsúzott az elhunytól:

Nyugdíjba vonulása óta eltelt több, mint két évtized alatt minden nap reggelente elindult arra a Gyermekklinikára, amely számára korábban évtizedeken át az életét, munkáját, hivatását jelentette. Útközben leülve a nagyerdő fái alatti padokon, megpihentette a sportcipőben is sajtó lábait, majd valami titokzatos forrásból merítve erőt - tovább sétált, dacolva a fájdalommal, s a rajta egyre jobban úrrá lévő gyengeséggel. Belépve a klinika kapuján, könnyű, naptól védő simléderes sapkájában megállt a porta előtt, s elkérte a szobája kulcsát. Az egyetlen, ahol még nemrégiben is otthon érezte magát. Leült nagyméretű íróasztalához, s olvasni, fordítani kezdett, ahogy mindig az elmúlt hatvan évben. Ilyenkor néha megszólalt a telefon az igazgatói irodában: "Évike, lenne egy kis ideje számomra? - Természetesen. - volt a válasz, s akkor kellemes beszélgetés kezdődött: boldogan mesélt a klinika múltjáról, általam gyakran nem ismert eseményekről és egykori munkatársakról, s adott bölcs tanácsokat a klinika napi gondjainak megoldására.

Így teltek Kövér Béla professzor napjai életének utolsó 22 esztendejében, 61 éves korában bekövetkezett kényszerű nyugdíjba vonulása óta. Ragaszkodott ezekhez a klinikán töltött órákhoz: hiszen ezek jelentették számára mindazt, amiért élt, amiért 35 éven át éjjel nappallá téve fáradozott.

Az utóbbi hónapokban azonban egyre ritkábbak lettek a reggeli séták, s elmaradtak a beszélgetések. Csak a szomorú híreket hallottuk újra és újra betegségének súlyosbodásáról, láttuk a kórházi ágyon fájdalomtól, gyengeségtől megviselt arcát, s éreztük a tényekkel szembenézni merő és tudó, a betegségét a jó diagnosztika tisztánlátásával megítélő orvos elkeseredését, reményvesztettségét. Noha egy kézszorítás, egy simogatás még néhány napja is mosolyt tudott varázsolni az arcára, az elkerülhetetlen bekövetkezett. Halálhíre - jóllehet nem ért bennünket váratlanul - valamennyiünket megdöbbentett. Röviddel azelőtt töltötte be 83. életévét, amikor szíve végleg megszűnt dobogni.

Most, egykori munkatársak, tanítványok, barátok, s bizonyára több hajdan gyermekként általa gyógyított felnőtt itt állunk koporsója mellett, hogy hálával és tisztelettel vegyünk búcsút az orvostól, a munkatárstól, a főnöktől, a tanítómestertől, a barátától, az elmúlt ötven év magyar gyermekorvoslásának egyik kiemelkedő képviselőjétől.

Kövér Béla professzornak nem volt könnyű élete.

Egy Gömör megyei kis városban,

Tornaalján született 1916-ban református lelkészi család hét gyermeke közül a másodikként. Nemcsak beszédében örizte meg a felvidék palóc tájszólását, egész életét, pályafutását meghatározta az, amit a tornaljai családban útravalóul kapott: a lelkész édesapa hite, a másokért való élés és áldozatvállalás, és édesanyja, Annuska néni szelíd szeretetteljes gondoskodása nem maradt nyomtalan a családi háztól hamarosan elkerült gyermekek lelkében.

A rimaszombati középiskolában, majd a prágai német nyelvű orvosegyetemen töltött évek után a Debreceni Tiszta István orvosegyetemre került, ahol 1942-ben kapott orvosi diplomát. Ebben az évben lépett be egyetlen, első és utolsó, az életét jelentő és meghatározó munkahelyre, a Gyermekklinikára. S ma már tudjuk, ez a lépés nem csak az ő életét határozta meg, hanem a Gyermekklinika életét, jövőjét, sok munkatárs pályáját is, a klinika egészének mai arculatát. Az alig elkezdett munkát azonban megzavarta a világot megrázó háború. Rövidesen kórházi frontszolgálatra hívták be, ahonnan sebesülten, a lábában egész életében hordott gránátzilánkokkal csak 1945-ben térhetett haza. Megrázó és regénybe illő az a helytállás, amit a háborús körülmények között a klinika kinevezett igazgatója távollétében, majd más megbízott igazgatók vezetése alatt végzett, bizonyítva, hogy "orvosnak lenni nem csak a betegség, hanem szolgálat, de jó ügy szolgálata, mert az ember számára

legfontosabbat, az egyetlen, a visszahozhatatlan szolgálja - az életet"

Ezt követően a hivatalos igazgató, Kulin László professzor mellett és helyett évtizedekig irányította a klinika mindennapi életét. Igazi munkatársként, teljes joggal és felelősséggel felruházva, önzetlen barátként és segítőtársként állt a rektori, majd dékáni teendőket is ellátó Kulin professzor mellett. Mindig második emberként, nem törődve a saját karrierével tette, amit tennie kellett. Hitt ebben a megbízatásban, feladatát szívügyének tekintette. Valójában másfél évtizeden át vezette helyettesként a Gyermekklinikát, s mindössze öt esztendő adott neki a sors, hogy a sokat szolgált háznak kinevezett igazgatója legyen. Idő előtt - 61 éves korában - visszavonulásra kényszerült. Mi azonban valamennyien tudjuk, hogy az Ő klinikusi felkészültsége, szakmai hitele, emberi tartása és vezetői rátermettsége döntötte el, merre halad, hogyan működik a debreceni Gyermekklinika, s ami még fontosabb, mire képes, merre halad a régió gyermekgyógyászata?

Arról az eseményekben, eredményekben gazdag 35 évről, amit Kövér Béla aktív munkával a Gyermekklinikán töltött, mi, munkatársak, tanítványok - életkorunktól függően - más és más emlékeket őrzünk. A legfiatalabb korosztálynak az egykori klinikus tanítványok elbeszélései nyomán egyénisége már-már legenda. A most középkorú orvosok számára, aki már együtt is dolgozott vele és így közelebbről ismerhették, egyénisége, orvosi magatartása, vezetői stílusa, beszéde, a beteghez való

viszonya örökké élő emlék. De nekünk, az idősebb korosztálynak Ő a valódi tanítómester volt.

Valójában sohasem a tanítómester nevezte ki a tanítványt, hanem fordítva: a tanítványnak kell vállalnia mesterét. Csak a Tanítvány adhatja meg a főnökének a megtisztelő rangot azzal, hogy elveit továbbviszi, útmutatása szerint végzi a munkáját, munkastílusát követi. Mi, aki e szomorú napon most összegyűltünk, büszkén vállaljuk őt tanítómesterünknek. Tőle tanultuk a szakma alapjait, a gyermekgyógyászat titkait, a betegvizsgálat fortélyait. Diagnosztikus készsége mindig ámulatba ejtett bennünket. A klasszikus orvos megtestesítője volt ő, aki a mai rendelkezésünkre álló diagnosztikus eszközök arsenálja nélkül, mindössze egy rtg és EKG birtokában, orvosi judiciumára, a szemére, a fülére, a tapintására és valami megmagyarázhatatlan intuícióna, megérezésre támaszkodva mindig felismerte a probléma lényegét, a helyes diagnózist. Különleges érzékkel tudta megkülönböztetni a lényegest a lényegtelenről, határozott véleményére mindig támaszkodhattunk. A gyógyítás volt a legfőbb öröme, megelégedtségének fő forrása. A betegágy mellett érezte igazán felszabadultnak, boldognak magát: akkor,

amikor rámosolygott a professzor bácsitól, s a körülötte lévő sok fehérköpenyestől szorongó gyerekekre, amikor megsimogathatta fejcskékjüket. A szigorú, fegyelmet követelő, s mindig komoly embert a beteg gyermek közelében melegség öntötte el. Mindig éreztük, hogy szigorúsága, fegyvelmszeretete mögött a rendszeresség, a beteg érdekének mindenek fölé helyezése, az orvosi munka tisztelete állt.

Kövér Béla professzortól, a főnöktől azonban nem csak szakmát tanulhattunk: hanem magatartást, emberséget, viselkedést, a beteg iránti empátiát is. A klinika vezetőjeként naponta bizonyította, hogy az orvos munkája szolgálat és áldozat, hogy orvosnak lenni csodálatos, s hogy az orvosi szakma az egyetlen a világon, ahol nem válunk soha főlösléggé. Amíg igazi orvosok vagyunk, mindig kellünk valakinek. Noha számos kintünetés birtokosa, munkájában soha nem a dicsőség, nem a hatalomvágy motiválta: hanem az önzetlen, önfeláldozó emberszeretet. Nem várt soha külön elismerést, dicséretet - természetesen adta, amit tudott, háborgás, elégedetlenség nélkül. Mert ő az az ember volt, aki tudott másokért élni. Jó orvos volt, mert jó ember volt. És igazán jó orvos csak jó ember lehet.

Lenyűgöző volt naprakész és széleskörű irodalmi tájékozottsága, de az adatok tömege soha nem bénította le cselekvőképességét. Ellenkezőleg. Ez tette lehetővé, hogy ráérezzen

azokra a szakterületekre, amelyek a betegellátást szolgáló klinikai tudományos kutatásra érdemesnek látszottak, s amelyek a munkatársak tudományos jövőjét, s a klinika szakmai színvonalát biztosíthatják.

Ő maga a koraszülöttek energia forgalmának tanulmányozásával, a szénhidrát és fehérje anyagcserével foglalkozott és ért el kimagasló tudományos sikereket. Vezetése alatt a klinikán a kutatómunka egyre intenzívebbé vált. Nemzetközileg is elismert eredmények születtek, munkatársak sora szerzett tudományos fokozatot.

Kövér professzort azonban minden laboratóriumi kutatómunkától jobban érdekelte a beteg gyermek és annak betegsége, a gyógyító munka. Vallotta és hirdette, hogy feladatunk elsősorban nem az, hogy az orvostudományt szolgáljuk, hanem a beteget kell szolgálunk, egyedül és kizárólag őt.

Kövér Béla nemcsak kiváló orvos volt, kiváló oktató is: ma is őrzöm előadásain készült jegyzeteimet. Előadásait, gyógyító munkája személyes élményeinek tanulságait velem együtt medikusok nemzedékei őrzik. S ez egyike a legfontosabbnak. Hiszen: "valakire hatni, egy medikusban egy gondolatot, egy kételyt elültetni, egy fiatal elmében maradandó nyomot hagyni, - van-e ennél intenzívebb halhatatlanság?

Kedvenc időtöltése az olvasás volt: franciát, németet és angolt olvasott - mindig eredetiben. Ezt a kedvtelését az utolsó hónapokig nem adta fel, rendszeresen napjainkig referált az Orvosi Hetilapban, s így mindvégig lépést tartott a gyermekgyógyászati tudomány új eredményeivel. A klinikával mindvégig szoros kapcsolatban maradt. Kötelességének érezte, hogy minden szakmai rendezvényünkön részt vegyen, s ha ebben betegsége megakadályozta, soha nem mulasztotta el, hogy előre kimentse magát. Mindig örült volt tanítványai sikerének, a klinika haladásának, de legboldogabbnak akkor láttuk, amikor összegyűlt tanítványai körében 80 éves születésnapján köszöntöttük.

Aztán egyre tornyosultak a megpróbáltatások. Ilyenkor szomorúan láttuk, az egykor kemény, szigorú ember mennyire

megváltozott. Egyre több volt s egyre nehezebb a kórházi ágyon töltött idő. Megható volt, ahogy az érkező látogatóra hálásan feltekintett, s ahogy még mindig figyelmes kedvességgel küldte üdvözlését az otthoniaknak. A szeretet minden megnyilvánulásáért hálás volt. Mérheterlen türelemmel viselte betegségét, s a fájdalmakat, s bizonyoságot tett arról, hogy "csak a szenvedéseken keresztül lehet az élet értelmét megismerni". Erezték a belenyugvást, mintha azt mondta volna:

"... Uram,

Kezdedbe adom vissza minden vágyam.

Mert mind betelt. És nem éltem hiába"

Kedves Kövér Professzor Úr! Kedves Béla bácsi!

Gazdag, és nehéz életed volt. S örökséged még gazdagabb.

Mert "Ha egy tanítómester hagy valamit maga után az életben, az anyyi, amennyi belőle a tanítványaiban él tovább". S Professzor Úr, te sokat hagyál ránk, hiszen bennünk megszámlálhatatlan emlék, tanítás él. Köszönjük mindazt, amit kaptunk: a példát, amit követhetünk, az iskolát, amit teremtettél, a tudást, amit megszereztünk, a szigorúságot, amellyel neveltél és a szeretetet, amit oly kevéssé tudtunk viszonzni.

Ígérjük, hogy igyekezzünk megőrizni azokat az értékeket, amiket e gazdag életed nekünk nyújtott, méltók maradni ahhoz a példához, amit elénk állítottál. Megtartani tanításaidat, és ahogy azt Te tetted, olyan orvos generációkat nevelni, akik őszinte hittel és mélyeséges alázattal szolgálják a beteget: akik szeretettel gyógyítanak és amikor az orvos emberi hatalma véget ér, mindig készek vigasztalni. Vajda János szavainak ígéretével búcsúzom:

"Mindennek, ami itt remek volt,
Emléke, nyoma fönn marad,
Ki mi nagyot tett, szépet gondolt,
Órökre áll, mert egyre hat"
(Vajda János)

HÖGYES ENDRE EMLÉKÜLÉS ÉS EMLÉKÉREM-ÁTADÁS

Az érmet Muszbek László akadémikus, a DOTE rektora kapta

Ünnepi tudományos emlékülésen 1998. december 17-én "Ötven éves a Laki-Lorand véralvadás-faktor" címmel tartott előadást, majd átvette az idei Högyes emlékérmét Muszbek László akadémikus, egyetemünk rektora.

Az Egészségügyi Tudományos Tanács elnöksége, Högyes Endre életműve előtt tisztelegve és emlékének áldozva 1961 óta évenként, majd 1988 óta két évenként emlékérmét adományoz szakmánk egy-egy kiváló képviselőjének, szakmai-szakmapolitikai teljesítményének elismeréseként. Az érmet első tulajdonosa Jancsó Miklós, a legutóbbi Berentey György, a második Sós József, az utolsó előtti Kertai Pál; az idei kitüntetett a harmincharmadik érmet tulajdonosa. (A debreceniek sora: Árvay Sándor, Endes Pongrác, Váczi Lajos, Rák Kálmán, Kertai Pál, Muszbek László).

A köszöntés után az ETT elnöke röviden emlékeztetett Högyes Endrének, a nagy magyar orvoskutatónak az életművére. Az elmúlt évben volt születésének 150 évfordulója. Ő volt a kísérletes kórtan első magántanára, később kolozsvári, majd budapesti egyetemi tanár, az MTA tagja, a Pasteur-intézet vezetője, az Orvosi Hetilap szerkesztője, az Országos Közegészségügyi Tanács tagja, Markusovszky, az Eötvösök, Szalai, Trefort barátja, munkatársa, korának és egy tiszteletré méltó nemzedéknek kiemelkedő egyénisége. Mint kutatónak főleg a vestibularis vizsgálatok és a veszettség elleni oltóanyag előállításának a módszere, s a védőoltás bevezetése tette nevét ismertté, bel- és külföldön egyaránt. Külön említést érdemel közéleti tevékenysége.

Az emlékérem ideai várományosa Högyes Endrén kívül Laki Kálmán emlékének is áldozott, amikor az éppen ötven éve, 1948-ban, egy rövid Science-közleményben Lóránd Lászlóval publikált alvadás-fehérjéről, a későbbi Laki-Lorand féle XIII. faktorról adott áttekintést. Ennek a fibrinstabilizáló faktornak a kutatásában Muszbek Lászlónak és munkatársainak kiemelkedő és nemzetközileg elismert szerepe van, méltán emlegetik e különleges működésű fehérje kutatásának és megismerésének dominálóan magyar vonatkozásait.

A nagy elismeréssel és tetszéssel fogadott előadás után valamennyi résztvevő meg lehetett győződve arról, hogy az elnökség helyesen döntött, a külsőben is igen tetszetős plakett méltó kezekbe kerül. Muszbek László bő három évtizedes egyetemi múltja, oktató-nevelő, kutató, közéleti tevékenysége elismerést követelő példakép a munkatársak, a tanítványok, az egyetemi ifjúság számára. Nemzetközi fórumokon is elismert kutatás, egyetemi intézet szervezése, akadémiai tagsággal honorált tudományos tevékenység, az egyetem első vezetői posztja, következetes és szívós közéleti munka a sikeres karriernek csak néhány jellemzője. A szakma jelenlévő képviselőinek jókívánságait is tolmácsolva, töretlen erőt és lankadatlan hitet kívánva az ETT elnöke átadta a kitüntetettnek a Högyes emlékérmét. Az egyetem oktatói, hallgatói és dolgozói őszintén gratulálnak.

Rák Kálmán

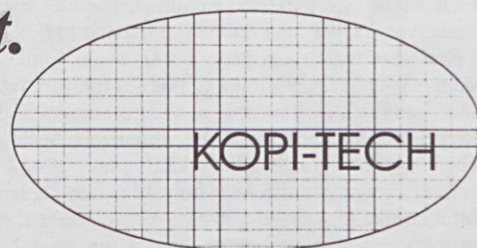
A legolcsóbb fénymásolási lehetőség a városban!

A4-es méret diákoknak: 5-Ft.

Diplomamunkák és egyéb dokumentumok szerkesztését vállaljuk!

Péterfia u. 56.

tel.: 52/446-120

IN MEMORIAM DR LAKI KÁLMÁN

Kossuth-díjas egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja,
a Debreceni Orvostudományi Egyetem tiszteletbeli doktora
/1909-1983/

Laki Kálmán nevét a véralvadás, az izom-biokémia és a kvantum-biokémia területén elért eredményei az egész világon ismertté tették. Tagja volt a Magyar, a New Yorki és a Washingtoni Akadémiának. A véralvadás XIII. faktorának felfedezéséért és az ezzel kapcsolatos további kutatásaiért 1973-ban elnyerte a Michell Alapítvány nagydíját.

A Szent-Györgyi iskola tagjaként Szegeden kezdte pályafutását, amelynek állomásai Manchester, Budapest, Leeds és végül a Bethesdai National Institute of Health, ahol 20 éven keresztül vezette az intézmény Biofizikai Kémiai Laboratóriumát.

Tehetsége, kutatási eredményei mellett emberi tulajdonságai is a legkiválóbbak közé emelték. A II. világháború alatt, majd az azt követő időkben egyaránt bebizonyította, hogy a legnehezebb időkben is meg lehet maradni igaz embernek. Mindvégig kötelezettségének érezte az üldözöttek segítségét, nem habozott értük minden körülmények között kiállni.

Hazájával - külföldre történő kényszerű távozása után is - megtartotta kapcsolatát, sőt ez a kapcsolat az idő elmúltával egyre mélyült. Mind gyakoribb és hosszabb időtartamú hazalátogatásai mellett ezt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy életének utolsó tizenöt évében több mint 25 hazai kutatónak teremtett ösztöndíj lehetőséget, s laboratóriuma mindig hangos volt a magyar szótól.

Szoros kapcsolatot tartott fenn a Debreceni Orvostudományi Egyetem több kutatócsoportjával, s az Egyetem 1976-ban a "Honoris causa doktor" címmel tüntette ki.

Távozásával egy humanista gondolkodású nagy kutatóval, közvetlen baráttal lettünk szegényebbek. Ez évben ünnepelte volna 90. születésnapját.

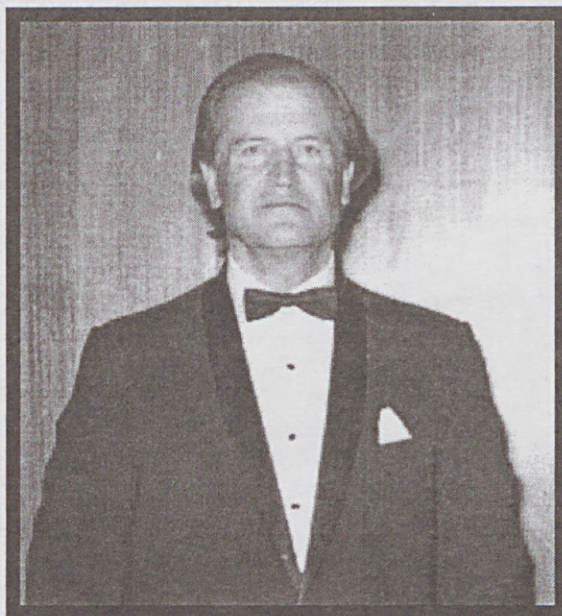
Most nyílt arra lehetőség - a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium támogatásával - hogy hamvai - kívánságának megfelelően - hazakerüljenek. A Debreceni Köztemetőben helyeztük örök nyugalomba 1999. május 6-án 15 órakor a református egyház szertartása szerinti búcsúztatást követően.

*Dr. Muszbek László
akadémikus*

Hiába terveztem, nem tudom elkerülni a nekrológ bevezetésének személyes jellegét. Amikor leülök megírásához, mint rendszertelenül kiragadott életképek, rövid dokumentumfilmek jelennek meg előttem az együtt töltött órák, napok, a tudományos, a magánélet emlékei. Különösen éles kontúrú az első és utolsó találkozás felidézett képe. 1970 egy - akkor még csak tudományos publikációkból ismert - amerikai magyar tudós a Debreceni Orvostudományi Egyetemre látogat. Bejön a tanterembe, még nem szólal meg csak körül néz. Ami mindenekelőtt megragad, a szeme. Keskeny, okos, világos kék szem, gondolatokat, elmélyült töprengést, a lehetőségek alkotó latolgatását tükrözi. Ide-oda tekint, felméri a hallgatóságot, keresi a kontaktust. A szeme barátságot és melegséget, sőt örömet is sugároz. Látszik, hogy nemcsak a tudományos eredményközlés kötelezettségének tesz majd eleget. Adni szeretne, kapcsolatokat akar teremteni. A bemutatás - utólag jöttünk rá - sok mindent elhallgat. A Kossuth-díjas magyar akadémikus, az USA legnagyobb élettudományi központjában az egyik intézet vezetője. Ami a kettő között volt kimaradt. Elővesz egy folyadékkal teli lombikot, hozzálöttyint néhány cseppet egy másik folyadékból és az előző megszilárdul. Az előadás erről szól. Kezében a lombikkal tények, elképzelések és álmok együttesét tárja elénk. Nem jó előadó. Az előadás logikai felépítése és retorikája is hagy kívánni valót maga után. Az előadást váratlanul, mintegy a közepén fejezi be, ahogy minden tudományos munka, ez is elvarratlan. A hallgatóságot mégis lenyűgözi, tudtuk - még inkább éreztük - aki megosztotta velünk gondolatait, álmait, több mint egy kiváló, nemzetközileg elismert tudós, egyike a század nagy gondolkodóinak. Ennek ellenére az is érezhető: a hallgatóságot egyenlő partnerként közös továbbgondolásra, közös töprengésre invitálja.

13 évvel később, egy debreceni lakásban. A közeli, banálisnak ígérkező műtét gondját pillanatok alatt félretolja, tudományos tervekről, elképzelésekről beszélgetünk. A beszélgetés, a vita fonala, mint mindig, akkor is magával ragadja. A tudományos hipotézisen túl is mert álmodni, a tudomány poétája is volt. És egyszer - váratlanul - nála szokatlan kéréssel áll elő: csináljunk egy közös fényképet. A polaroid kamerával készült képet azóta is őrzöm, ez készült róla utoljára. Az egyszerűnek ígérkező műtétnél komplikációk léptek fel és a tervezett találkozásra már nem került sor. Ma 90 éves lenne.

Tudományos pályája valahogy így kezdődött. A feltűnően éles eszű, a Nobel díjas tudóssal vizsgán egyenrangú félként beszélgető első éves

szegedi orvostanhallgató tehetségét a vizsgáztató azonnal felismerte. Maga mellé vette, természettudóssá akarta nevelni. Hogy ezt minél hatékonyabban megtehesse kitalált számára egy olyan egyéni képzést, ami lehetővé tette, hogy 3 év medicina után elsajátítsa az orvosbiológia hatékony műveléséhez szükséges egyéb természettudományokat is. Így lett Laki Kálmán elsőként Magyarországon biokémikus akkor, amikor ez a tudományág még alig bontogatta szárnyait. A sokoldalúság életreszóló útravaló maradt. Az orvosbiológus a vegytan kiváló ismerője volt, s a fizika határterületein is alkotóan érezte magán otthon. És így lett Szent-Györgyi Albert első munkatársa, tanszéki utódja, s végül - életfogytiglan - személyes barátja. Szegeden az Orvosi Vegytani Intézetben egy ragyogó tudományos pálya indult el. A véralvadás, az izom-biokémia területén egyaránt maradandóan nagyot alkotott, s a rákkutatást olyan gondolatokkal gazdagította, amelyek jelentőségét ma még - lehet - nem is nagyon tudjuk felmérni. A Mitchel Foundation nagydíja - a haematológia Nobel díja - egyik legméltóbb elismerése volt eredményekben gazdag pályafutásának.

A tudományban sokféle módon lehet eredményt elérni. Az álmódzó világfi, Pasteur, a hivatalnoki pontossággal dolgozó Koch, vagy a katonás szigorúsággal és kiméletlenséggel célratörő Walter Reed valamennyien a tudomány nagy alakjai lettek. Laki Kálmán először megálmodta a tudományt, s azután kísérlete meg az álmokat a valóság nyelvére lefordítani. Soha nem felejttem el azokat a késő délutáni beszélgetéseket, amikor bejött a szűk laboratóriumba, leült, feltette a lábát az asztalra, s a világmegváltó gondolatok rövidesen már messze szálltak. Ilyenkor kitágultak a falak, nem volt korlát, nem volt tér. Laki Kálmán a tudománynak élt, létezési eleme volt a tudomány. Még hobbija is egy másik tudomány, a nyelvészet lett. Már nem fiatalon iratkozott be a Washingtoni Katolikus Egyetem nyelvészeti fakultására, ahol az ókori keleti nyelvek tanszékén szerzett doktori diplomát. Bennünket, más tudományágokról könnyen ítéletet mondó fiatalokat tanított meg a tudomány egyetemességére, a tényeken és elméleteken alapuló valamennyi tudományág tiszteletére. Ízig-veig demokrata volt, magánéletében és tudományban egyaránt. Tudta, megtanította, hogy a gondolatok és érvek igazságtartalmukat magunkban hordozzák, és ez független attól, hogy az érveket ki fogalmazta meg. Elítélte a tekintélytisztelt kikövetelését és annak megnyilvánulási formáit. A tudomány önálló művelésére megért kutatót soha nem utasította. Egyenlőnek tekintett partnerek megbeszélései során alakultak ki azok a

közös elhatározások, merre kell menni, milyen problémát kellene megoldani. Tudományos kérdésekben soha senkire nem kényszerítette rá az akaratát, akkor sem, ha biztonsággal tudta, hogy neki van igaza. Emlékszem 1973-ban egy ilyen légkörbe belecsöppenni számomra életre szólóan meghatározó erővel bírt.

Laki Kálmán magyar tudósként indult, s mindvégig az is maradt. 1949-ben új hazába költözött, melyet tisztelt, szeretett, becsült és - ha kellett - védett. De nem vesztette el a régít. Valahol mindig az abádszalóki gyerek, a ceglédi gimnazista, a fiatal szegedi kutató maradt és ehhez - büszkén mondom - élete utolsó negyedében csatlakozott a Debreceni Orvostudományi Egyetemhez való kötődése is. Mit jelentett számára a haza, a hazafiság? Biztosan tudom, jelentette a tájat is. Egy jónevű magyar festő kérésére megfestette az abádszalóki Tisza partot, s a szeretett, a távoli múltat idéző kép ott lógott szobájának falán. Hazafisága soha nem volt kérkedő, vagy harsány, soha nem volt kirekesztő, cselekvő hazafiság volt. Büszkén hangoztatta, hogy Hazánk tudósai a nemzet számarányát meghaladóan vették ki részüket a világ tudományos fejlődésében, és szomorú volt, hogy oly soknak közülük - köztük neki is - 1939 és 49 között távoznuk kellett. Ady-t a világ legnagyobb költőjének tartotta. Minden magyar sikernek örült, érezte az emigráció fontosságát, de nem felejtette, hogy Magyarország itthon, a Kárpát medencében létezik. Amikor lehetett jött, tudván, hogy erre neki éppen úgy szüksége van, mint az itthon maradottaknak. 25 debreceni tudós, tudósjelölt számára tette lehetővé, hogy a legjobb helyeken - legtöbbször saját laboratóriumában - tanulja a tudomány művelését, vagy folytassa, gazdagítsa itthoni munkáját. Túlzás nélkül állítom, példája, segítőkészsége nélkül a Debreceni Orvostudományi Egyetem nem lenne az ami, az Egyetem sikerei mögött ott volt, ott van ma is Laki Kálmán szellemisége. Soha egyetemünk díszdoktora nem teljesítette ilyen hűen doktori fogadalmát. A világhírű, hazáját tetteivel is szolgáló tudósról nem lenne teljes a

megemlékezés, sőt egyáltalán nem is lenne szabad megemlékezni róla, ha nem szólnánk Laki Kálmán emberi nagyságáról, töretlen humanizmusáról. Ez sem volt soha harsány, soha nem hivatkozott rá. Másoktól megtudva kellett szembesítenem azzal, hogy a világháború alatt hogyan segítette, mentette az üldözötteket, saját életét is veszélyeztetve, hogy 1948-as kényszerű távozásában milyen szerepet játszott az akkori új üldözöttek mellett való kiállás.

Egyik kedvenc Ady idézetét vonatkoztatta e nehéz időkre, amikor

"Csörtettek bátran a senkik,
És meglapult az igaz ember,
S a kényes rabló is rabolt"

Laki Kálmán ezekben az időkben is igaz ember maradt, de nem a meglapult igazak közül való volt.

Nagyon jó, akkor fiatalon azt mondtuk túl jó szíve volt. Azután lassan megtanultuk, hogy a "túl" ebben az összefüggésében nem helyénvaló nyelvtani konstrukció. Azoknak sem akart visszavágni, akik ártani próbáltak neki. Ha segíteni kellett nem mérlegelt, hanem cselekedett. Legfeljebb utólag dohogott, most bezzeg hozzá fordulnak. Nem lehet szebben jellemezni Laki Kálmánt, mind idézni a mester, a barát Szent-Györgyi Albert halálakor leírt szavait: "Birtokolta egy eredeti kutató minden kvalitását és igen aktív kutatómunkája során egyedül a természet megértésének igénye vezette. Hű barát volt. A biológiát az elméleti fizikával és a kémiával összekötő képzelőerővel és széleskörű tudással rendelkezett. A tudományon kívül ambíciója volt - másokon segíteni."

Most kívánságának megfelelően sok éves késéssel hamvai hazatértek. A föl-föl dobott kő most már utoljára - visszaszállt. Kicsi országom: végleg hazajött a fiad.

Debrecen, 1999. május 6.

Musztek László

OTDK EREDMÉNYEK

Az egyetemünkről összesen 18 AOK-s és 3 főiskolai hallgató vett részt az Országos TDK konferencián.

I. helyezés értek el:

Bartha Zoltán Élettani Intézet Kenézy Kórház Neurológia
Balogh László Biofizika és Sejtbiológia Intézet
Németh Norbert Anatómia, Szövet és Fejlődéstani Intézet
Varjú Ágnes Főiskolai Kar, Ápoló Szak

II. helyezést:

Furka Andrea Traumatológiai Tanszék
Lontay Beáta Orvosi Vegytani Intézet
Major Tamás Mikrobiológiai Intézet Fül-, Orr-, Gégeklinika

Magyar Élettan Társaság Különdíja:

Somodi Sándor Biofizika és Sejtbiológia Intézet

Magyar Felsőoktatásért Alapítványi Különdíj:

Németh Norbert Anatómia, Szövet és Fejlődéstani Intézet

Ezúton gratulálunk minden résztvevőnek és további sikerekben gazdag munkát kíván

a Szerkesztőség.

kérdőjel a Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja

megjelenik: havonta, 1000 példányban

felelős kiadó: Prof. Dr. Fésüs László, a DOTE Rektora

felelős szerkesztők: Borbás Viktor (CultureKiller@hotmail.com),

Gergely Péter (petike@gizi.dote.hu)

szerkesztőség: Diákönkormányzat irodájában: 4012, Debrecen, Nagyerdei krt. 98., II. Kollégium.

Tel.: 52-411-600/5220, fax: 415-753

e-mail: kerdojel@gizi.dote.hu

nyomtatja: Mozi-print kft. Debrecen

terjeszti: Szolgáltatási Osztály és a DÖK

olvassa: ???

k e r d ő j e l @ t i z e n k e t t e d i k . o l d a l